

5è Congrés
de les DONES del Baix Llobregat

100% FEMINISTA

26 i 27 OCTUBRE 2018 CASTELLDEFELS

CONCLUSIONS SUBSEU SANT JOAN DESPÍ

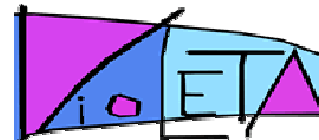

Violències Masclistes i altres Dones. L'autoestima en el procés de recuperació

Dimecres, 26 de setembre de 2018
Sala Camèlies, Biblioteca Mercè Rodoreda, C. Major, 69
Sant Joan Despí

COMISSIÓ DE TREBALL 5.1

VIOLÈNCIES MASCLISTES

0. Introducció

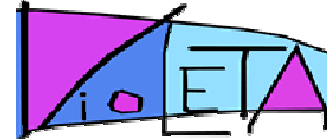
Les conclusions que segueixen són la síntesi de les aportacions fetes per la ponent i les participants a l'acte *Violències masclistes i altres dones. L'autoestima en el procés de recuperació* que va tenir lloc el 26 de setembre de 2018 a Sant Joan Despí. Aquest acte, organitzat per l'Associació Violeta (de Sant Joan Despí), estava emmarcat en les activitats prèvies al **5è Congrés de les Dones del Baix Llobregat**.

Concretant, la Consellera d'Igualtat del Baix Llobregat, Vicky Catellanos i la Regidora d'Acció Social i Igualtat de Sant Joan Despí, Margi Gual, van fer la presentació de l'acte *L'autoestima en el procés de recuperació* realitzat per l'Associació Violeta i exposat per Trinidad Donoso. La sra. Donoso va explicar i argumentar la importància de l'autoestima en el procés de recuperació de les dones que han viscut violència masclista, a través dels resultats extrets de diverses investigacions aplicades a l'àmbit social, que ella mateixa ha dut a terme durant la seva llarga trajectòria professional. Així també, va reflexionar sobre el sentiment de culpa en el que han estat socialitzades les dones i els processos de recuperació i reparació que duen a terme els nens i nenes (fill i filles de dones) que han viscut violència masclista en l'àmbit de la parella.

1. Quin paper juga l'autoestima en la vida de les dones?

Des es que naixem, les dones (pel procés de socialització que patim) tenim una autoestima **desenfocada**, distorsionada i molt baixa perquè ens regim per uns referents inassolibles, uns models corporals impossibles, i ni el temps ni l'espai ens pertany. És a dir, tenim un espai molt reduït i vinculat a l'espai privat, ja que l'espai públic se'ns nega. És més, tampoc disposem de temps propi, perquè ens dediquem a tenir cura de la resta.

La importància de l'autoestima recau en el fet que és un valor sobre nosaltres mateixes **nuclear, profund i mediador**. Així, l'autoestima és nuclear i profunda en el sentit d'estar connectada amb la pròpia identitat, amb aquella part més profunda i interna. I és mediadora pel fet que té relació amb les pròpies competències. Per tant, és molt difícil incidir en ella directament per activar-la; cal augmentar-la arrel d'incidir en altres habilitats, capacitats, emocions (autoconeixement, angoixa...) només les experiències d'èxit o un ambient positiu que l'impulsi, faran que l'autoestima augmenti.

Però no hem d'oblidar que l'autoestima manté una simbiosi inversament proporcional amb la **culpabilitat**. I aquesta última està activadíssima des l'inici i instaurada pel mateix procés socialitzador de gènere estereotipat. Tant és així, que inclús quan les dones trenquem amb els mites, estereotips i preconceptes opressors de gènere, sostinguts pel sistema patriarcal segueix apareixent el sentiment de culpabilitat. És a dir, deixem el referent patriarcal per endinsar-nos als referents feministes amb els mateixos dubtes, pors i autoexigències.

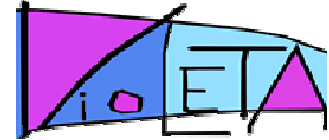
Només tenint present la complexitat i transcendència de l'autoestima, la seva mancança en el procés socialitzador de les dones, el seu origen epigenètic (transgeneracional), el lligam que manté amb la culpa i les dificultats que se'ns plategen a l'hora de trencar els estereotips de gènere imposats... podrem ser conscients que, en el moment d'establir relacions afectives, ja les iniciem amb limitacions. I d'aquí, **la importància d'alliberar l'autoestima**.

2. Autoestima i maltractament

La baixa autoestima és el primer indicatiu de maltractament. Tanmateix, pel fet que les dones creixent amb una desenfocament de l'autoestima, **no es pot afirmar si, un nivell d'autoestima baix és un factor facilitador de patir violència masclista o és un efecte de la situació de maltractament viscut**.

A continuació, fruit de vàries investigacions realitzades per la sra. Donoso i el seu equip, han pogut desgranar algunes conclusions al voltant del sentiment d'autoestima de les dones i la seva relació en experiències de violència masclista en la parella.

- Les dones després de participar en un taller per aprofundir en la violència viscuda, veien i sentien com la seva autoestima augmentava. Tot i això apareixien diferències entre el col·lectiu de dones migrades i les autòctones. Les primeres mantenien una actitud positiva sobre elles mateixes, consideraven que tenien motius per sentir orgull i no es veien com a fracassades. Contràriament, les segones, mostraven una actitud negativa o baixa vers elles mateixes, no trobaven motius d'orgull i es sentien com a dones fracassades. La diferència podria donar-se pels processos migratoris que activen la resiliència i pel fet de no viure amb tanta pressió.

- Dones que estiguin vivint situacions de violència masclista mentre participen en tallers d'apoderament disminueixen el seu nivell d'autoestima. Analitzant-ho, van poder concloure l'autoestima disminueix perquè els tallers els fan de mirall del maltractament que viuen i al qual no poden/saben enfrontar-se en aquell moment, i això actua com un element negatiu per aquestes dones.
- Les dones després d'intervencions educatives i psicològiques en el seu procés de recuperació i preparació de la violència viscuda, expressen el paper tan important que ha tingut l'autoestima en el seu procés i transformació.

Tal i com s'ha comentat amb anterioritat, la **culpa** té una funció essencial dins el propi procés de recuperació de la violència. No només pel fet d'haver estat socialitzades amb aquest sentiment (les fites inassolibles i la falta d'espai i temps propis) com a forma de **domini del patriarcat** (allunya la responsabilitat col·lectiva i la centra en les dones). Sinó també, pel fet que l'agressor sempre projecta els propis fracassos en la dona, fent-la responsable de tota la violència que viu.

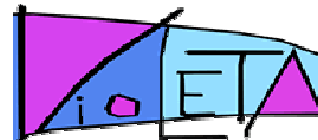
Alhora la culpa és un element essencial pel maltractador en el procés de domini de la dona, ella se sent mereixedora d'un càstig per allò que fa malament.

D'aquesta manera, el treball en grup de dones és vital per anar disminuint la culpabilitat i, paral·lelament al fet de perdre el sentiment de vergonya, poden anar relatant la seva història amb naturalitat.

És imprescindible crear xarxa i comunicació suficient per a que les dones sàpiguen que tenen, persones i espais en qui poden confiar, on anar a demanar ajuda i sortir del seu aïllament.

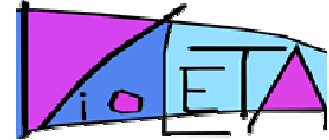
3. Nenes i nens víctimes de violències masclistes

Són les i els gran oblidats. Tot i ser persones en construcció que pateixen directament la violència exercida vers les seves mares i/o dones referents i transformen aquest malestar en ràbia continguda, culpa, responsabilitat, interiorització dels rols estereotipats de gènere... tenen la gran plasticitat i resiliència per transformar aquesta experiència en un aprenentatge vital. Per tant, se'ls hi ha de donar l'oportunitat de tenir una vida digna de ser viscuda, ja que la infància els hi ha estat robada.

4. Conclusions i propostes de l'acte

- És important tenir present (tal i com diuen vàries investigacions internacionals) que d'un pare maltractador la nena-filla té més predisposició a ser dona maltractada que no un nen-fill ser maltractador. Sobretot si tenim en compte la socialització limitant que es fa al gènere femení promovent una baixa autoestima i que partim d'una condició d'inferioritat (desigualtat). Per tant, alliberar l'autoestima des de petites i trencar els rols estereotipats de gènere és vital per anar canviant aquesta situació.
- Les dones tenen una gran capacitat de resiliència, sobretot si tenim presents les estratègies que desenvolupen per sobreviure a la violència viscuda. És important acompanyar-les des de l'autonomia i l'apoderament femení.
- Cal visibilitzar el tema "Violències 2.0." perquè les investigacions al respecte les igualen i les justifiquen, sense tenir present que es tracta de formes de violència diferents; les repercussions i incidències personals són diverses i l'impacte social és molt diferenciat. Cal posar-li perspectiva de gènere.
- És més, és molt important incloure la perspectiva de gènere en totes les investigacions per tal d'arribar a conclusions i fer accions coherents amb la realitat i les necessitats de les joves, dones i fills i filles que viuen situacions de violència.
- Existeix una gran incoherència sobre la protecció a les nenes i nens: per una banda, englobem les intervencions i el tracte dins la "protecció a la infància"; però per altra banda, s'exerceix una violència institucional i una desprotecció brutal vers les filles i fills quan pateixen violències masclistes.
- El sistema educatiu, tot i tenir fortes pressions per complir un currículum que se'ls exigeix, necessita la implantació de nous models educatius més basats en el model universal de prevenció a través de l'adquisició d'habilitats i competències emocionals i personals que faciliten la convivència i l'autoestima.

- Es fa vital introduir de forma transversal i obligatòria a les universitats una visió educativa amb perspectiva de gènere, per tal de trencar tots els rols estereotipats de gènere que s'hi reproduïxen. Sobretot si tenim en compte que seran les generacions futures en ocupar càrrecs mitjans i superiors en la gestió i organització de serveis dirigits a les persones.
- Incidir sobretot en els/les professionals del sistema judicial per tal d'intentar donar obertura a les institucions judicials tan carques i retrògades que exerceixen revictimitzacions constants vers les dones i nens i nenes que entren al circuit per les violències masclistes que han viscut.
- Hem de treballar des dels feminismes i des de les institucions per donar a cada dona l'espai i les eines que necessita per poder transformar-se com i quan vulgui i en qui vulgui.